

entuzjaści edukacji

*Uwarunkowania
Decyzji
Edukacyjnych*

Wykluczenie edukacyjne a wykluczenie społeczne

Tomasz Panek

Warszawa, 18 maja 2015

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

*entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

PLAN PREZENTACJI

- Wpływ wykluczenia edukacyjnego dorosłych na wykluczenie społeczne dzieci
- Analiza zmian w czasie wykluczenia edukacyjnego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

WPŁYW WYKLUCZENIA EDUKACYJNEGO DOROSŁYCH NA WYKLUCZENIE SPOŁECZNE DZIECI

WYKLUCZENIE EDUKACYJNE

- W badaniu wykluczenie edukacyjne jest utożsamiane z niskim poziomem wykształcenia
- Za osoby o niskim poziomie wykształcenia uważane są osoby w wieku 25-65 lat posiadające co najwyżej ukończone gimnazjum (lub 8-letnią szkołę podstawową) oraz w wieku 18-24 lata posiadające co najwyżej ukończone gimnazjum i niekontynuujące nauki
- Dodatkowo wyróżniono grupę osób nie pracujących i nie kontynuujących nauki (NEET)

Wykluczenie społeczne

- Kategoria wykluczenia społecznego nie jest jednoznaczna i może być definiowana w różny sposób
- W większości definicji wykluczenie społeczne jest określane w kategoriach niemożności uczestniczenia, z różnych przyczyn, w istotnych aspektach życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego danego społeczeństwa. Nieuczestniczenie to nie jest przy tym wynikiem wyboru jednostki lecz przeszkód jakie ona napotyka.
- Kategoria wykluczenia społecznego ma charakter wielowymiarowy i znacznie wychodzi poza brak środków pieniężnych oraz zasobów materialnych, odnosząc się także do innych ograniczeń, które nie pozwalają jednostce (osobie, rodzinie, gospodarstwu domowemu, grupie społecznej) żyć na poziomie akceptowalnym w danym kraju.
- Poszczególne wymiary wykluczenia społecznego często nakładają się na siebie pogłębiając marginalizację jednostek

Założenia pomiaru wykluczenia społecznego dzieci

- We wszystkich obszarach wykluczenia społecznego dzieci jednostką obserwacji jest gospodarstwo domowe z dziećmi w wieku 4-14 lat
- Jeżeli w ramach wyróżnionego obszaru wykluczenia społecznego dzieci w gospodarstwie domowym z dziećmi w wieku 4-14 lat występuje dany symptom wykluczenia dzieci to gospodarstwo domowe (i wszystkie dzieci w gospodarstwie) podlega wykluczeniu ze względu na ten symptom
- Gospodarstwa domowe z dziećmi zostały podzielone na trzy grupy ze względu na liczbę osób wykluczonych edukacyjnie w gospodarstwie: z przynajmniej jedną osobą wykluczoną edukacyjnie, z przynajmniej jedną osobą wykluczoną edukacyjnie i z przynajmniej jedną osobą nie wykluczoną edukacyjnie oraz ze wszystkimi osobami wykluczonymi edukacyjnie

Pomiar wykluczenia społecznego

- Zdefiniowanie wymiarów wykluczenia społecznego dzieci
- Wybór zmiennych będących symptomami wykluczenia dzieci w poszczególnych wymiarach

Zakres analizy

W ramach analizy wykluczenia społecznego dzieci wyróżnionych zostało siedem jego wymiarów:

- sytuacja dochodowa,
- wyżywienie,
- odzież i obuwie,
- materialne warunki kształcenia,
- materialne warunki rozwoju,
- ochrona zdrowia,
- wypoczynek.

Wymiary i symptomy wykluczenia społecznego dzieci

- **Sytuacja dochodowa** - niski poziom ekwiwalentnych dochodów netto gospodarstwa domowego

warianty symptomu:

- 0 – gdy dochody ekwiwalentne netto gospodarstwa domowego w miesiącu poprzedzającym badanie, są nie mniejsze niż minimum socjalne dla jednoosobowego gospodarstwa domowego pracowniczego, wynoszące dla września 2014 roku 1058,4 zł,
- 1 – gdy dochody ekwiwalentne netto gospodarstwa domowego, w miesiącu poprzedzającym badanie, są niższe niż minimum socjalne lecz nie mniejsze od minimum egzystencji dla jednoosobowego gospodarstwa domowego pracowniczego, wynoszącego dla września 2014 roku 540,3 zł,
- 2 – gdy dochody ekwiwalentne netto gospodarstwa domowego, w miesiącu poprzedzającym badanie, są niższe niż minimum egzystencji dla jednoosobowego gospodarstwa domowego pracowniczego.

Gospodarstwa domowe z dziećmi wykluczone w tych wymiarach to gospodarstwa domowe, dla których symptom wykluczenia w tym obszarze przyjmuje wartość wyższą niż wartość progowa wykluczenia równa 0

• **Wyżywienie** - symptomy wykluczenia:

- rezygnacje ze względów finansowych z kupowania przynajmniej co drugi dzień dla wszystkich dzieci mięsa, drobiu, ryb lub wegetariańskich odpowiedników
- rezygnacje ze względów finansowych z zakupu dla dzieci przynajmniej kilka razy w tygodniu świeżych owoców i warzyw
- niejedzenie przez dzieci ze względów finansowych przynajmniej trzech posiłków dziennie

• **Odzież i obuwie** - symptomy wykluczenia:

- rezygnacje ze względów finansowych z zakupu dzieciom ubrania i butów w odpowiednim wymiarze
- rezygnacje ze względów finansowych z zakupu dzieciom nowej odzieży
- rezygnacje ze względów finansowych z zakupu dzieciom przynajmniej jednej pary obuwia odpowiedniego dla danej pory roku

• **Materialne warunki kształcenia** - symptomy wykluczenia:

- rezygnacje z przyczyn finansowych z dodatkowych zajęć nadobowiązkowych dzieci
- rezygnacje ze względów finansowych z dodatkowych zajęć uzupełniających dla dzieci
- rezygnacje ze względów finansowych z zakupu wszystkich niezbędnych szkolnych podręczników

• **Materialne warunki rozwoju** - symptomy wykluczenia:

- rezygnacje z brania przez dzieci udziału w wyjściach i innych imprezach organizowanych przez szkołę, w których niezbędny jest udział finansowy
- rezygnacje z przyczyn finansowych dawania nastoletnim dzieciom kieszonkowego
- nie posiadanie przez dzieci ze względów finansowych sprzętu rekreacyjno-sportowego
- nieposiadanie przez dzieci ze względów finansowych wystarczającej do ich potrzeb liczby zabawek, gier popularnych wśród ich rówieśników

• **Ochrona zdrowia** - symptomy wykluczenia:

- rezygnacje z przyczyn finansowych z zakupu leków, witamin i innych preparatów zapisanych dzieciom przez lekarza
- rezygnacje ze względów finansowych z zakupu dla dzieci niezbędnego sprzętu medycznego
- rezygnacje ze względów finansowych z niezbędnych dla dzieci płatnych wizyt u lekarzy specjalistów
- niekorzystanie ze względów finansowych z niezbędnych dla dzieci płatnych wizyt u dentysty

• **Wypoczynek** - symptom wykluczenia:

- nie wysłanie ze względów finansowych wszystkich dzieci na przynajmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania raz w roku

Metoda pomiaru wykluczenia społecznego

ZASIĘG WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO DZIECI

W obszarze sytuacji dochodowej (reprezentowanej przez pojedynczy symptom wykluczenia mierzony na skali porządkowej), miarą oceniającą zasięg wykluczenia jest stopa wykluczenia społecznego dzieci w tym wymiarze:

$$H_h^w = \frac{n_{hj}^w}{n} \quad j=1; h=1$$

gdzie:

n_{hj}^w liczba gospodarstw domowych z dziećmi podlegających wykluczeniu w obszarze sytuacji dochodowej (j -ty symptom wykluczenia przyjmuje wartość wyższą niż wartość progowa wykluczenia równa 0)

Zasięg wykluczenia społecznego

- Stopa wykluczenia społecznego dzieci w pozostałych obszarach:

$$H_h^w = \frac{n_h^w}{n} \quad h=2, 3, 4, 5, 6, 7$$

gdzie:

n_h^w

liczba gospodarstw domowych z dziećmi, w których dzieci podlegają wykluczeniu w danym wymiarze, czyli liczba gospodarstw domowych z dziećmi, które charakteryzują się przynajmniej jednym z wyróżnionych symptomów wykluczenia

- Stopa wykluczenia społecznego dzieci we wszystkich wymiarach wykluczenia łącznie:

$$H^w = \frac{n^w}{n}$$

gdzie:

n^w

liczba gospodarstw domowych z dziećmi, w których dzieci podlegają wykluczeniu społecznemu przynajmniej w jednym z wyróżnionych wymiarów

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Głębokość wykluczenia społecznego dzieci

- W obszarze sytuacji dochodowej przyporządkujemy rangi kolejnym wariantom symptomu wykluczenia dzieci w danym obszarze, po uporządkowaniu wariantów tego symptomu według malejącego stopnia wykluczenia
- Dla każdego gospodarstwa domowego, podlegającego wykluczeniu społecznemu dzieci w sytuacji dochodowej, obliczamy wskaźnik luki wykluczenia dzieci w tym wymiarze:

$$u_{ni} = \frac{(c_{hj}^* = k_{hj} - 1) - (c_{hji} - 1)}{c_{hj}^* = k_{hj} - 1} \quad h=1; i=1,2,\dots,n_{hj}$$

Gdzie:

- $c_{hj}^* = k_{hj}$ – ranga przyporządkowana wariantowi j -tego symptomu wykluczenia dzieci w wymiarze sytuacji dochodowej, przy którym wykluczenie w tym wymiarze już nie występuje,
- c_{hji} – ranga przyporządkowana wariantowi j -tego symptomu wykluczenia dzieci w wymiarze sytuacji dochodowej, którym charakteryzuje się i -te gospodarstwo domowe z dziećmi.

- Indeks luki wykluczenia dzieci w obszarze sytuacji dochodowej gospodarstw domowych z dziećmi podlegających wykluczeniu w tym wymiarze:

$$I_h^w = \frac{\sum_{i=1}^{n_h^w} u_{h,i}}{n_h^w} \quad h=1$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

- Dla oceny głębokości wykluczenia społecznego dzieci w pozostałych obszarach definiujemy zmienną przyjmującą wartości równe kolejnym możliwym liczebnościom wystąpienia symptomów wykluczenia dzieci. Następnie, po uprzednim uporządkowaniu wartości tej zmiennej według malejącego stopnia wykluczenia, przyporządkowujemy jej rangi
- Dla każdego gospodarstwa domowego z dziećmi podlegającego wykluczeniu społecznemu dzieci obliczamy wskaźnik luki wykluczenia:

$$u_{h,i}^w = \frac{(c_h^* = k_h - 1) - (c_{h,i} - 1)}{c_h^* = k_h - 1} \quad h=2, 3, 4, 5, 6, 7; i=1,2,\dots,n_h$$

gdzie:

$c_{h,i}$ ranga przyporządkowana i-temu gospodarstwu domowemu z dziećmi w h-tym wymiarze wykluczenia społecznego dzieci,

$c_h^* = k_h$ ranga przyporządkowana wartości zmiennej z_h odpowiadająca sytuacji, gdy nie występuje żaden symptom wykluczenia społecznego dzieci w h-tym wymiarze wykluczenia

Zasięg i głębokość wykluczenia społecznego gospodarstw domowych z dziećmi¹ według grup gospodarstw domowych wykluczonych z osobami wykluczonymi edukacyjnie w 2014 r.

Obszary wykluczenia społecznego dzieci i miary wykluczenia społecznego	Wartości miar wykluczenia społecznego · 100 ¹						
	Ogółem	gospodarstwa domowe					
		bez osób z niskim poziomem wykształcenia	z przynajmniej 1 osobą z niskim poziomem wykształcenia	ze wszystkimi osobami z niskim poziomem wykształcenia	bez osób NEET	z przynajmniej 1 osobą NEET i 1 osobą nie NEET	ze wszystkimi osobami NEET
Sytuacja dochodowa:	37,85 (1,02)	30,32 (1,04)	65,91 (2,53)	75,85 (3,67)	16,29 (1,90)	41,78 (3,73)	56,05 (6,28)
<i>H^w</i>	63,48 (0,79)	61,16 (0,84)	67,83 (1,77)	65,88 (2,68)	61,91 (3,33)	64,81 (3,57)	67,78 (3,08)
<i>I^w</i>							
Wyżywienie:							
<i>H^w</i>	6,85 (0,55)	6,28 (0,53)	8,70 (1,90)	12,39 (3,77)	8,41 (1,93)	6,84 (1,83)	8,95 (2,95)
<i>I^w</i>	59,54 (2,31)	61,86 (2,61)	52,11 (6,07)	53,48 (6,43)	54,93 (6,51)	53,69 (6,80)	65,10 (6,87)
Odzież i obuwie:							
<i>H^w</i>	9,92 (0,70)	7,99 (0,63)	14,84 (2,41)	31,35 (5,91)	8,94 (1,75)	7,56 (1,73)	19,75 (5,03)
<i>I^w</i>	62,31 (2,10)	61,46 (2,30)	65,91 (4,66)	60,65 (7,61)	55,08 (5,30)	59,75 (6,23)	60,54 (9,35)
Materialne warunki kształcenia:							
<i>H^w</i>	22,71 (0,96)	18,20 (0,90)	39,23(3,15)	49,19 (5,58)	14,35 (2,02)	17,52 (3,32)	30,00 (6,48)
<i>I^w</i>	60,23 (0,98)	58,42 (1,14)	62,78 (2,01)	65,12 (3,01)	63,08 (3,17)	62,98 (1,84)	59,19 (3,93)
Materialne warunki rozwoju:							
<i>H^w</i>	26,03 (1,05)	20,44 (1,02)	46,50 (3,13)	60,80 (4,97)	14,92 (2,44)	16,30 (3,37)	34,50 (6,81)
<i>I^w</i>	46,72 (1,27)	45,34 (1,54)	49,72 (2,53)	45,69 (3,37)	39,14 (3,75)	45,42 (3,56)	46,05 (5,85)
Ochrona zdrowia:							
<i>H^w</i>	16,98 (0,85)	14,37 (0,82)	26,69 (2,91)	30,39 (5,18)	11,42 (2,03)	14,79 (3,18)	16,34 (3,96)
<i>I^w</i>	47,62 (1,53)	46,30 (1,56)	49,63 (3,92)	51,00 (5,66)	40,22 (3,37)	57,09 (9,06)	39,48 (3,86)
Wypoczynek:							
<i>H^w</i>	33,12 (1,06)	27,32 (1,06)	55,80 (2,97)	62,23 (5,15)	22,53 (2,53)	24,69 (3,27)	42,20 (6,30)
<i>I^w</i>	100 (-)	100 (-)	100 (-)	100 (-)	100 (-)	100 (-)	100 (-)
Wykluczenie społeczne ogółem:							
<i>H^w</i>	57,07 (0,96)	50,35 (1,06)	82,75 (1,78)	89,34 (2,35)	39,06 (2,53)	56,47 (3,53)	72,13 (4,87)
<i>I^w</i>	38,41 (0,72)	35,45 (0,73)	44,48 (1,76)	51,52 (2,87)	35,43 (2,14)	32,76 (2,75)	41,16 (2,47)

¹ gospodarstwa domowe z dziećmi w wieku 4-14 lat.

² W nawiasach podano standardowe błędy szacunku.

³ Osoby w wieku 18-65 lat.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania UDE.

Wnioski

- Zasięg i głębokość wykluczenia społecznego dzieci rośnie zarówno wraz ze wzrostem liczby osób w ich gospodarstwach domowych wykluczonych edukacyjnie, jak i nie pracujących i nie kontynuujących nauki (NEET)
- Znacznie większy wpływ na wykluczenie społeczne dzieci ma niski poziom wykształcenia osób w ich gospodarstwach domowych niż występowanie w nich osób nie pracujących i nie kontynuujących nauki

Analiza zmian w czasie wykluczenia edukacyjnego

ZAŁOŻENIA I ZAKRES ANALIZY

- Analiza mobilności osób ze względu na przynależność do wyróżnionych w badaniu typów wykluczenia edukacyjnego dorosłych dotyczy tylko osób uczestniczących w obu fazach badania tj. zarówno w 2013 r. jak i w 2014 r.
- Typy wykluczenia edukacyjnego dorosłych
 - Osoby z niskim poziomem wykształcenia
 - Osoby niepracujące i niekontynuujące nauki (NEET)

Metoda analizy

- Macierze przepływów osób pomiędzy statusami przynależności do wyróżnionych w badaniu kategorii wykluczonych edukacyjnie (należenia lub nienależenia do danej kategorii wykluczonych edukacyjnie) w dwóch porównywanych latach
- Indeksy mobilności

Macierz przepływu

Schemat przepływów osób pomiędzy statusami danej kategorii wykluczonych edukacyjnie.

Status przynależności do danej kategorii wykluczonych edukacyjnie w okresie $t-1$	Status przynależności do danej kategorii wykluczonych edukacyjnie w okresie t		$n_{k,t-1}$
	osoba niewykluczona ($k=0$)	osoba wykluczona ($k=1$)	
osoba niewykluczona ($k=0$)	$n_{00,t-1,t}$	$n_{01,t-1,t}$	$n_{0,t-1}$
osoba wykluczona ($k=1$)	$n_{10,t-1,t}$	$n_{11,t-1,t}$	$n_{1,t-1}$
$n_{k,t}$	$n_{0,t}$	$n_{1,t}$	n

- Wielkości na przekątnej macierzy przepływów $N = [n_{kk',t-1,t}]$ wskazują liczebności osób, które nie zmieniły w porównywanych latach swojego statusu przynależności do danej kategorii wykluczonych edukacyjnie (tzn., że w obu porównywanych latach należały lub nie należały do danej kategorii wykluczonych edukacyjnie)
- Poniżej przekątnej znajduje się liczebność osób, które „opuściły” grupę osób wykluczonych edukacyjnie
- Powyżej przekątnej znajduje się liczebność osób, które „weszły” do grupy osób wykluczonych edukacyjnie.

Indeksy mobilności

- Wskaźnik natężenia mobilności Shorrocks'a (1978)

$$M^s = \frac{n - \text{tr}(\mathbf{N})}{n},$$

gdzie:

- $\text{tr}(\mathbf{N})$ – ślad macierzy przepływów,

przy czym:

- $n_{kk',t-1,t}$ – liczba osób, która w okresie $t-1,t$ napłynęła z k -tego stanu przynależności do grupy osób wykluczonych edukacyjnie do k' -tego stanu.

- Wskaźnik charakteru mobilności (Panek, 2001)

$$CM = \frac{\sum_{k>k'} n_{kk'}}{n} - \frac{\sum_{k<k'} n_{kk'}}{n} = M^{S^+} - M^{S^-},$$

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Przepływy osób pomiędzy statusami przynależności do kategorii osób o niskim poziomie wykształcenia w latach 2013-2014.

Wyszczególnienie	Osoby nie mające niskiego poziomu wykształcenia w 2014 r. (w %)	Osoby o niskim poziomie wykształcenia w 2014 r. (w %)	Ogółem
Osoby nie mające niskiego poziomu wykształcenia w 2013 r. (w %)	87,238	0,002	87,238
Osoby o niskim poziomie wykształcenia w 2013 r. (w %)	2,794	9,966	12,760
Ogółem	90,032	9,968	100,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania UDE

Wnioski

- Mobilność osób, w latach 2013-2014, ze względu na ich status przynależności do grupy osób o niskim poziomie wykształcenia dotyczyła tylko 2,796% badanej populacji osób, które brały udział w obu rundach badania
- Aż około 22,0% osób, które posiadały niski poziom wykształcenia z 2013 r. podjęło naukę i tym samym opuściło grupę osób wykluczonych edukacyjnie w 2014 r.
- Tylko 0,002% osób, które nie były wykluczone edukacyjnie w 2013 r. stało się wykluczonymi edukacyjnie na skutek porzucenia nauki na poziomie co najwyżej licealnym
- Przepływy o charakterze pozytywnym o prawie 2,8 punktu procentowego przeważają nad przepływami o charakterze negatywnym

Przeptywy osób pomiędzy statusami przynależności do kategorii osób niepracujących i niekontynuujących nauki (NEET) w latach 2013-2014.

Wyszczególnienie	Osoby nienależące do grupy NEET w 2014 r. (w %)	Osoby należące do grupy NEET w 2014 r. (w %)	Ogółem
Osoby nienależące do grupy NEET w 2013 r. (w %)	66,962	7,096	74,058
Osoby należące do grupy NEET w 2013 r. (w %)	14,327	11,615	25,942
Ogółem	81,289	18,711	100,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania UDE

Wnioski

- Mobilność osób w latach 2013-2014 ze względu na ich status przynależności do grupy osób niepracujących i nieuczących się (NEET) jest o wiele większa niż w przypadku mobilności osób ze względu na ich status przynależności do grupy osób z niskim poziomem wykształcenia
- W badanych latach aż ponad 21,0% osób zmieniło ten status
- Przynależność do grupy osób niepracujących i nieuczących się nie ma charakteru trwałego gdyż ponad 55,0% osób, które w 2013 r. należało do grupy NEET opuściło w 2014 r. tą grupę na skutek podjęcia pracy lub nauki
- Tylko niecałe 10,0% osób, które w 2013 r. nie należało do grupy NEET na skutek zakończenia nauki i niepodjęcia pracy albo też utraty pracy znalazło się w grupie NEET
- Przepływy o charakterze pozytywnym o przeszło 7 punktów procentowych przeważają nad przepływami o charakterze negatywnym

Mobilność osób ze względu na przynależności do kategorii osób wykluczonych edukacyjnie w latach 2013-2014.

Indeksy mobilności	Wartości indeksów mobilności	
	niski poziom wykształcenia	niepracowanie i niepodejmowanie nauki
M	2,796	21,423
M ⁺	2,794	14,327
M ⁻	0,002	7,096
CM	2,792	7,231

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania UDE

entuzjaści edukacji

*Uwarunkowania
Decyzji
Edukacyjnych*

Dziękuję za uwagę

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

*entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

entuzjaści edukacji

*Uwarunkowania
Decyzji
Edukacyjnych*

Międzypokoleniowe uwarunkowania kształtowania kapitału ludzkiego – co wpływa na uczestnictwo dzieci w edukacji?

Irena E. Kotowska

Warszawa, 18 maja 2015 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

*entuzjaści
edukacji*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Cel i metody analiz

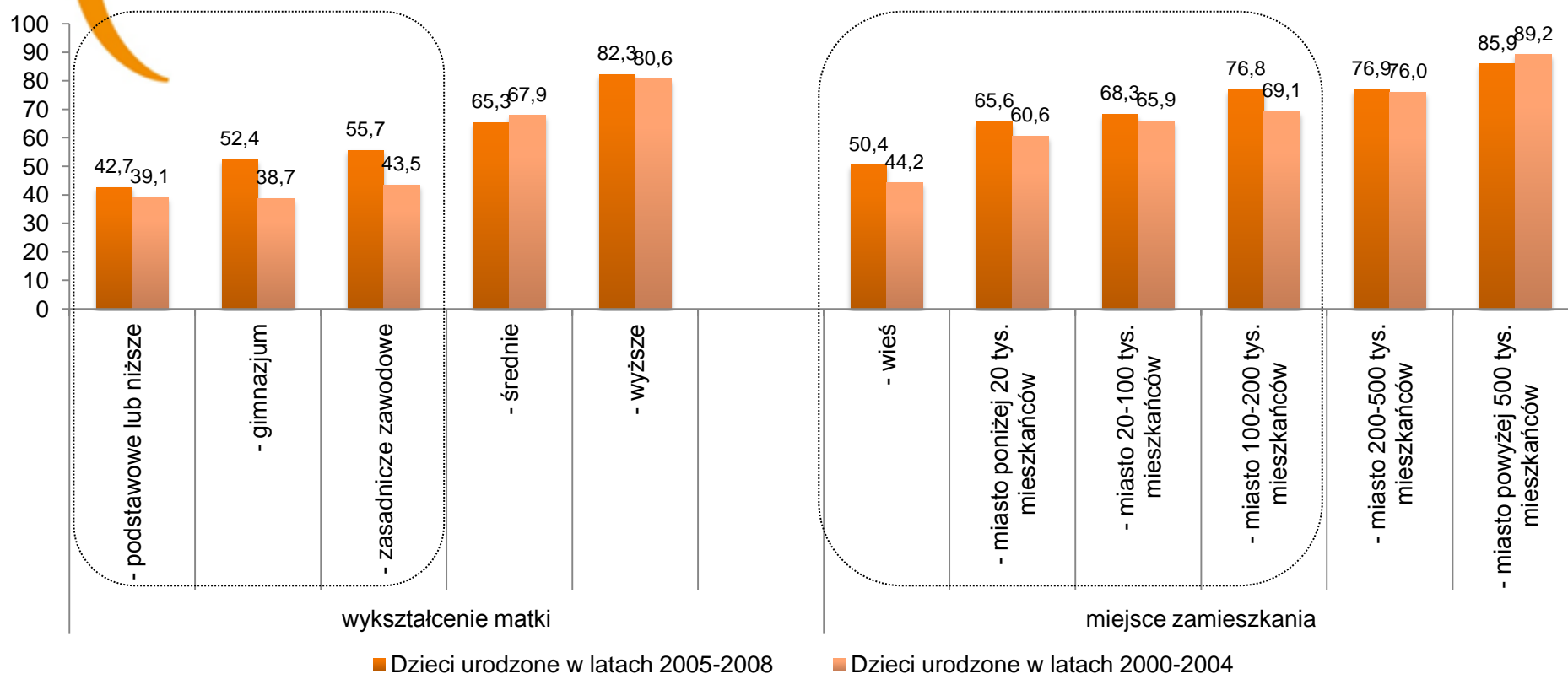
Cel:

- Określenie roli rodziców oraz innych uwarunkowań społeczno-ekonomicznych w kształtowaniu kapitału ludzkiego dzieci w wieku 3-14 lat
 - Nieobowiązkowa edukacja przedszkolna
 - Aktywność rodziców w szkole
 - Uczestnictwo dzieci w zajęciach dodatkowych

Metody analiz:

- Analizy częstości
- Model logistyczny

Uczestnictwo dzieci w edukacji przedszkolnej dłużej niż 1 rok

- Dzieci rodziców z niższym wykształceniem, zamieszkałych na wsiach i w mniejszych miejscowościach rzadziej dłużej chodzą do przedszkoli, co wpływa na ich mniejsze szanse edukacyjne w przyszłości (Heckmann, OECD)
- Wprowadzenie obowiązkowej edukacji przedszkolnej miało wpływ na zwiększenie uczestnictwa w edukacji przedszkolnej dzieci rodziców z niższymi poziomami wykształcenia oraz zamieszkałych na wsiach i w mniejszych miejscowościach

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

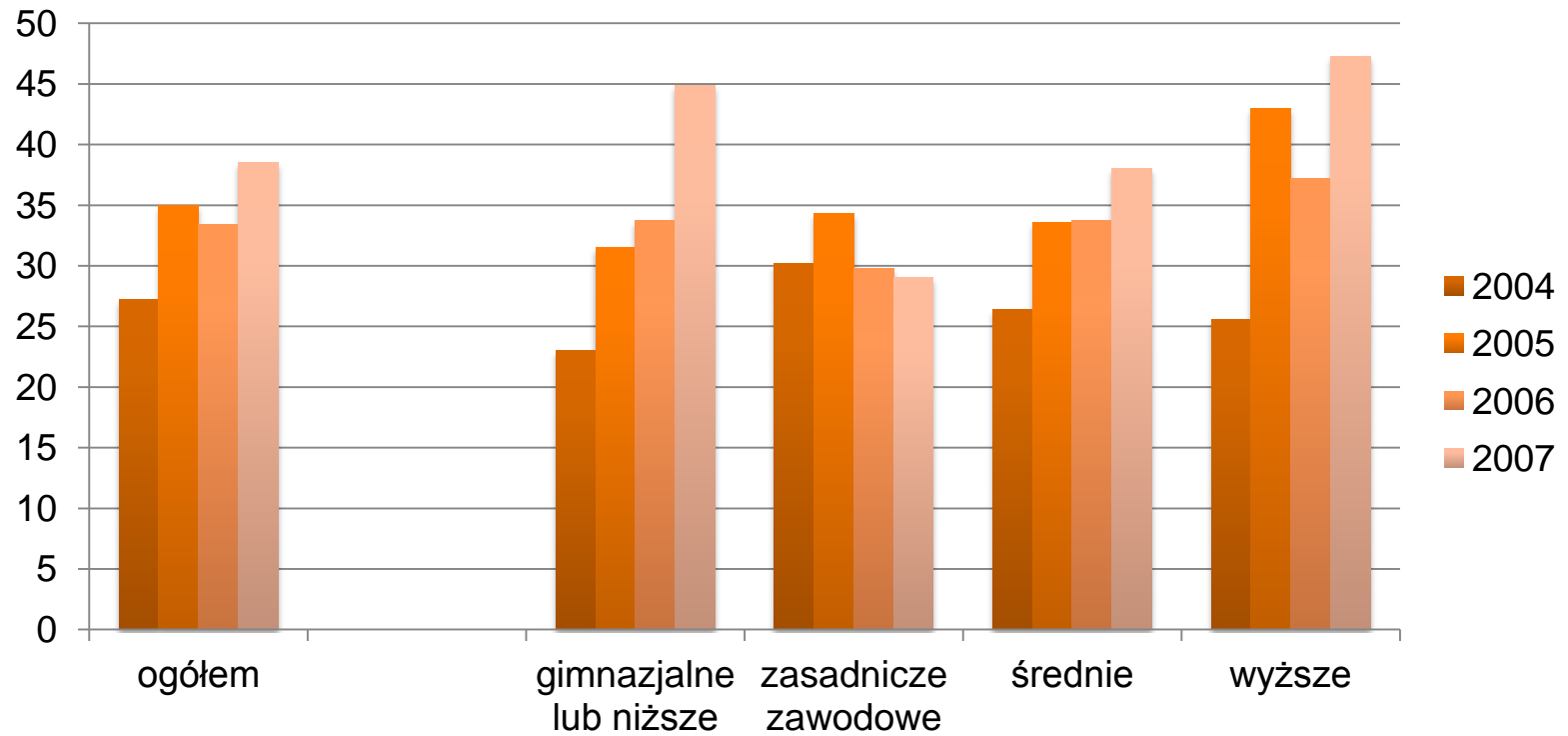
entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

6-latki w pierwszej klasie

- Dzieci rodziców z najniższymi i najwyższymi poziomami wykształcenia częściej rozpoczynają naukę w szkole w wieku 6 lat
- Do szkoły również częściej idą 6-latki z większych miast

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

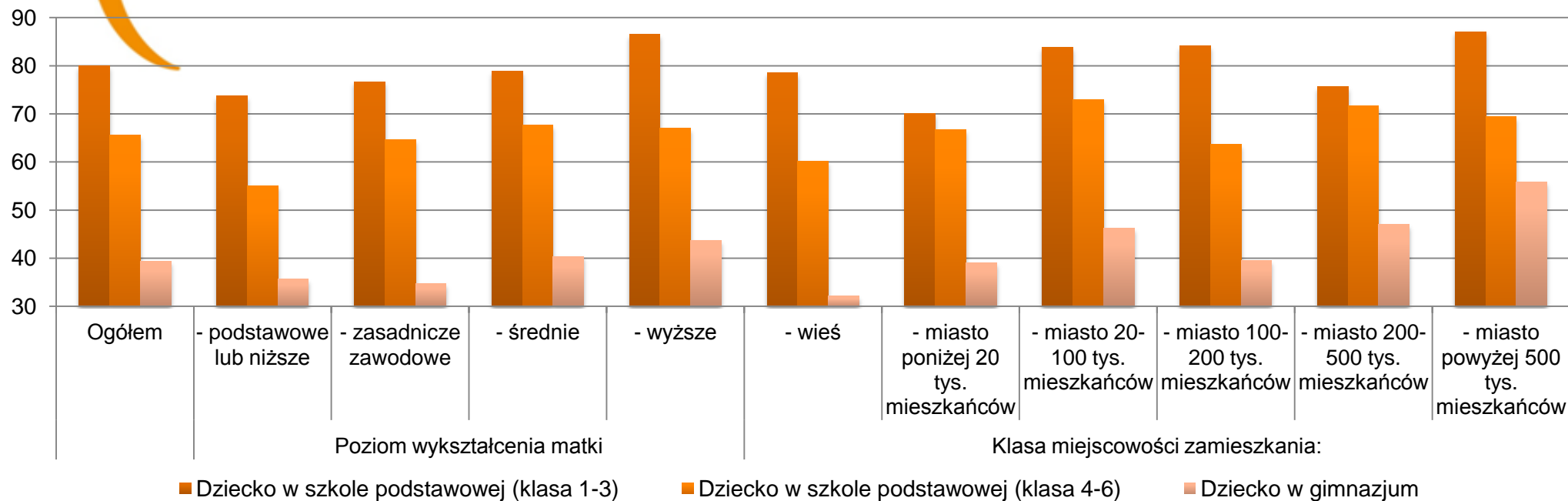

Zaangażowanie rodziców w szkole

- Rodzice częściej angażują się w organizację wydarzeń dzieci w przedszkolach i w podstawówce
- Wycieczki, wyjścia na basen wymagają opieki w przypadku dzieci młodszych
- Większe zaangażowanie rodziców:
 - z wyższymi poziomami wykształcenia
 - także nieco większe rodziców pracujących

Kto pomaga dzieciom w lekcjach?

% dzieci którym w lekcjach pomaga ktoś z gospodarstwa domowego

- Pomoc w lekcjach udzielana jest przede wszystkim najmłodszym uczniom, maleje na kolejnych etapach edukacji
- Częściej pomagają rodzice z wyższym wykształceniem – szczególnie w przypadku gimnazjalistów
- W przypadku miejscowości zamieszkania pomoc w lekcjach jest wyraźnie większa w dużych miastach – ponownie szczególnie w przypadku gimnazjalistów
- Podobne zależności obserwujemy w przypadku pomocy dzieciom udzielanej przez osoby spoza gospodarstwa (korepetycje)

=> Gimnazjaliści rodziców z wyższym wykształceniem, zamieszkali w największych miastach częściej korzystają z pomocy osób z gospodarstwa domowego oraz spoza niego, co wskazuje na większą inwestycję takich rodzin w wykształcenie dzieci już na wczesnym etapie edukacji

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Uczestnictwo dzieci w zajęciach dodatkowych – wyniki regresji logistycznej

	Zajęcia sportowe	Języki obce	Inne zainteresowania, przedmioty	Kilka aktywności
Płeć:				
dziewczynka	0,54**	1,26*	2,11**	1,39**
Etap edukacyjny:				
przedszkole	1,33	0,73	0,85	0,86
klasy 1-3	1,32*	0,65**	1,24	1,12
klasy 4-6	1,34**	0,94	1,44**	1,56**
Klasa miejscowości zamieszkania:				
wieś	0,75*	0,67**	1,17	0,69**
małe lub średnie miasto	1,13	0,61	0,96	0,85
Status na rynku pracy:				
niepracująca matka	0,84	1,09	1,09	0,99
niepracujący ojciec	1,14	0,72	1,06	0,81
Wykształcenie matki:				
gimnazjalne lub niższe	0,60*	0,44**	1,57	0,51**
zasadnicze zawodowe	0,82	0,41**	1,64**	0,67
średnie	1,09	0,65**	1,25	0,95
Wykształcenie ojca:				
gimnazjalne lub niższe	1,38	0,63	0,43**	0,42**
zasadnicze zawodowe	0,9	1,05	0,66**	0,57**
średnie	0,70**	0,89	0,8	0,59**

Ref: chłopiec, gimnazjum, duże miasto, pracująca matka i ojciec, wykształcenie wyższe matki i ojca

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Wnioski 1/2

- Wykształcenie i miejscowość zamieszkania rodziców są powiązane z zaangażowaniem w aktywność edukacyjną dzieci na każdym etapie edukacyjnym, co wskazuje na dziedziczenie kapitału ludzkiego
- PRZEDSZKOLE:
 - dłużej do przedszkola chodzą dzieci rodziców wykształconych, zamieszkałych w miastach, zwiększenie obowiązku edukacji przedszkolnej ograniczyło obserwowane nierówności
- SZKOŁA PODSTAWOWA:
 - Częstsze zaangażowanie rodziców w organizację wydarzeń szkolnych na początkowych etapach edukacji
 - Rodzice z wykształceniem średnim i wyższym częściej pomagają dzieciom w lekcjach
- GIMNAZJUM
 - Rodzice z wykształceniem średnim i wyższym oraz zamieszkali w dużych miastach częściej pomagają dzieciom w lekcjach, również częściej tacy gimnazjaliści korzystają z pomocy spoza gospodarstwa domowego

Wnioski 2/2

- Uczestnictwo dzieci w zajęciach dodatkowych
 - Dziewczynki rzadziej uczestniczą w zajęciach sportowych, ale częściej w innych zajęciach, a także częściej chodzą na kilka różnych zajęć
 - Uczniowie starszych klas szkół podstawowych częściej korzystają z zajęć dodatkowych niż gimnazjaliści
 - Dzieci zamieszkałe na wsi rzadziej uczestniczą w zajęciach dodatkowych niż te zamieszkałe w dużych miastach
 - Dzieci rodziców z wykształceniem poniżej wyższego rzadziej uczestniczą w zajęciach dodatkowych, istotne statystycznie powiązania dotyczą w szczególności:
 - Języków obcych i wykształcenia matki
 - Uczestnictwa w kilku zajęciach i wykształcenia ojca
- ⇒ Uczestniczenie dzieci w zajęciach dodatkowych ma selekcyjny charakter
- ⇒ Zajęcia dodatkowe są jedną ze znaczących determinant osiągnięcia wyższego wykształcenia (wynika to z wcześniejszych analiz prowadzonych na podstawie wyników I rundy badania UDE)
- ⇒ Rekomendacja: Zwiększenie dostępu do dodatkowych zajęć dzieci ze wsi i małych miejscowości, a także rodziców z niższym wykształceniem, szczególnie w przypadku języków obcych

entuzjaści edukacji

Uwarunkowania
Decyzji
Edukacyjnych

Dziękuję za uwagę

„Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacja zaplecza badawczego”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Instytut Badań Edukacyjnych
ul. Górczewska 8, 01-180 Warszawa
tel.: (22) 241 71 00, e-mail: ibe@ibe.edu.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

IBE

entuzjaści
edukacji

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

